

BOŽENA SLANČÍKOVÁ-TIMRAVA

Narodila sa 2. oktobra 1867 v Polichne v rodine ev. farára Pavla Slančíka ako štvrté dieťa spolu s bratom- dvojčaťom Bohušom. Jej matka Mária, rodená Honéci, mala 11 detí. Bola to veselá žena, rada spievala, zatancovala si s deťmi, zúčastňovala sa ich hier, i keď v domácnosti bolo veľa práce

Božena Slančíková prežívala na políčňanskej fare pokojné dni svojej mladosti. Slančíkove deti nechodili do dedinskej školy. Učil ich doma otec, iba na konci roka, chodili na skúšky do verejnej školy. Chlapci takto končili i prvé gymnaziálne triedy, kým dievčence posielali rodičia na jeden školský rok do mesta, aby videli a spoznali svet i mimo Políchna. Najlepšia škola tohto druhu bola v Banskej Bystrici. Viedol ju prof. Orphanides. Božena Slančíková navštevovala túto školu v roku 1882.

Políchno, ktoré malo okolo 500 obyvateľov, bola chudobná obec. Obyvatelia tu žili zväčša v biednych chalupách. Väčšinou odchádzali na sezónne práce, najčastejšie do ipeľskej doliny. Kým sem roku 1928 nezaviedli vodovod, museli obyvatelia chodiť po vodu k bohatému prameňu pod Husárovom, ktorý sa volá Timrava. Podľa neho si neskôr Božena Slančíková volila svoje literárne meno.

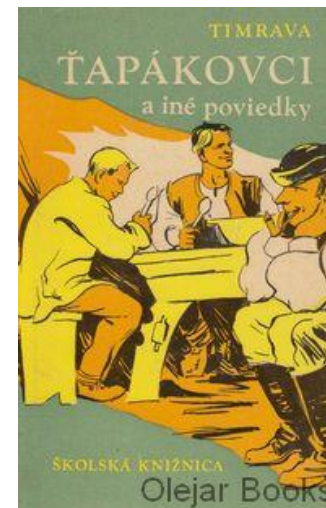
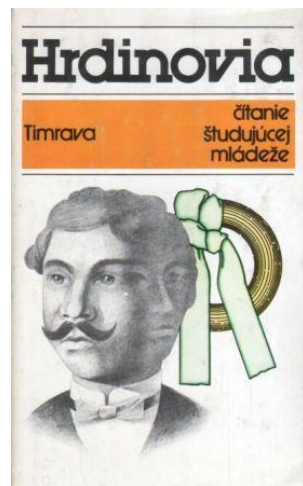

Záujem o literárnu tvorbu bol u viacerých detí Slančíkovcov. U Slančíkovcov na fare začali vydávať pre vlastné potešenie a zábavu vlastný časopis Ratolesť. Timrava tiež doň prispievala. Spočiatku písala iba básne. V nich sa už prejavil spisovateľkin kritický talent. Už v nich sa objavuje motív dezilúzie, vytriezvenie z l'úbostného očarenia. S ním sa stretávame často, najmä v prózach zo spoločenského života. Prostredie, v akom žila a svoje literárne začiatky opísala v novele Všetko za národ.

Timravine prvé práce boli dokonale vypracovanými portrétmi l'udí, s ktorými prišla do styku: dedinský cestár, učiteľský pomocník, panské slečny a pod. Do Slovenských pohľadov začala už Timrava písať poviedky a novely ale väčšinou ešte písala osobitne o jednoduchom dedinskom človeku (Na jednom dvore, Tá zem vábna, Pád Jána Hrkál'u a i.) a osobitne o dedinskej inteligencii.

Po otcovej smrti -13.5.1909- sa Timrava i s matkou presťahovali na jeseň r. 1909 do Ábelovej. Bývala v dome č. 8 u gazdu Pavla Mojžišovie. V apríli 1910 dom vyhorel a Timrava sa presťahovala do domu č. 13, kde jej domácou bola Mária Kúkerová. Tu bývala až do r. 1919.

Aj v Ábelovej pokračovala Timrava vo svojej tvorbe. Ábelovské obdobie je charakteristické najmä tým, že sa tu zrodili jej najsilnejšie diela s tematikou slovenského ľudu, ktorých charakteristickou ukážkou sú „Ďapákovci“, ale aj dela s protivojnovou tematikou, ako napr. „Hrdinovia“. V tomto období sa Timrava predovšetkým sústreďovala na život ľudu. Vznikajú prózy Mýlna cesta, V predvečer, Víťazstvo, Žiadna radosť, V ktorú stranu?, U kanátov, Príde čas, Mochár a i.

V roku 1945 sa Timrava presťahovala do Lučenca. Bývala vedľa svojej netere Zaty Petrivalskej na Partizánskej ulici č. 10, na I. poschodí. V Lučenci však ťažko znášala, že nemá už dost síl písať, ba ťažkosti jej robilo i čítanie. Čítala však do poslednej chvíle.

Počas pobytu v Lučenci venovala Timrava stále pozornosť kultúre, divadlu a mládeži.

R. 1947 oslávila Timrava svoje 80. narodeniny. Pri tejto príležitosti sa jej a jej umeniu dostalo najvyššieho ocenenia: vláda Československej republiky ju menovala národnou umelkyňou.

Dňa 27. novembra 1951 po predchádzajúcom záchvate mozgovej mŕtvice navždy dotieklo srdce Boženy Slančíkovej-Timravy. Ábelová, Lučenec a celý Novohrad navždy stratili jedného z najväčších ľudí, ktorí tu žili a vo svojom umení zväčnili tento kraj jeho ľudí. Slovenská literatúra stratila jednu zo svojich najväčších postáv.

